

Het verhaal van de ongemakkelijke waarheden en een blik naar de toekomst

Hoorzitting
Commissie voor Onderwijs Vlaams Parlement
COC
25 april 2024

Inhoud

1. Een 'goed verhaal'?

- Voorzitter Commissie van Wijzen: "Je moet wel een goed verhaal hebben"
- Rapport Commissie van Wijzen: een 'goed verhaal'?
- Mening van COC

2. Onderwijspersoneel toont de weg

- Knipperlichtennota
- 7 ongemakkelijke waarheden
- 10 krachtlijnen

Een goed verhaal?

- Brengt de Commissie van Wijzen zélf wel een goed verhaal?
- De leden van COC vinden dat het rapport
  - onevenwichtig is;
  - onvolledig is;
  - soms mist spuit;
  - geen lessen trekt uit wat de afgelopen decennia is misgelopen;
  - geen realistische en gedragen oplossingen voorstelt.
- Er ís een andere weg

Een goed verhaal?

- **Het rapport is onevenwichtig**
  - Evenwicht tussen rechten en plichten van werkgevers en werknemers is volledig zoek
  - Zeer gedetailleerde voorstellen m.b.t. personeel, vage voorstellen m.b.t. de schoolbesturen
- *“De onderwijsverstrekkers zijn ongelooflijk positief over dit rapport”*

(Commissie onderwijs Vlaams Parlement, 8 februari 2024)

Een goed verhaal?

- **Het rapport is onvolledig**
  - Voor talloze aspecten, van wezenlijk belang voor de leraar, ontbreken oplossingen
    - Stress en burn-out
    - Overdreven planlast
    - Einde loopbaan
    - Toenemende zorgvraag
    - Gedragsproblematieken en agressie
    - Druk van de maatschappij om alle problemen op te lossen
    - ...

Een goed verhaal?

- **Het rapport spuit soms mist**
  - Budgetneutraal, maar hoe worden volgende issues dan opgelost?
    - Tijdsbestedingsonderzoek klopt af op gemiddeld 44 werkuren per week
    - Als om velerlei aangehaalde redenen sommige leerkrachten minder contacturen in de klas (de kern, toch?) gaan staan, gaan anderen er toch (nog) meer in gaan staan?
  - Enkel 'zeggen' dat een leraar 38 uren presteert, miskent de realiteit

Een goed verhaal?

- **Het rapport trekt geen lessen uit wat afgelopen decennia misliep**
  - Kwaliteitsverlies
  - Verminderde lees-, schrijf- en rekenvaardigheid
  - Resultaten van het GOK-beleid, ondanks grote financiële en menselijke inspanningen
  - Schooluitval, zittenblijven, waterval ...

Een goed verhaal?

- **Het rapport stelt geen realistische en gedragen oplossingen voor**
  - Modern HR-beleid, professionalisering personeel, beleidsvoerend vermogen schoolbesturen lost alle problemen op
    - niet realistisch
  - De uitwerking houdt onvoldoende rekening met vragen en bezorgdheden van onderwijspersoneel
    - niet gedragen

Het verhaal van de échte experts

- Wat wij steeds opnieuw van hen horen, vertaalden we in
  - Knipperlichtennota
  - Zeven ongemakkelijke waarheden

Knipperlichtennota

- Knipperlichtennota (6/12/2020): visietekst van COC over de lerarenloopbaan
- 5 fasen in de loopbaan van de leraar
- Evenwichtig verhaal van rechten en plichten
- Voor elke fase een aantal aanbevelingen

Zeven ongemakkelijke waarheden

1. Onderwijs staat vaak ten dienste van andere beleidsdomeinen.
2. Samenstelling onderwijspersoneel is geen afspiegeling van hedendaagse Vlaamse maatschappij.
3. Onderwijswereld mist aandacht voor het welzijn van personeel.
4. Huidige financieringssysteem doet onderwijsaanbod exploderen.
5. Lerarentekort wordt misbruikt om eigen machtspositie te versterken.
6. Opleiding voor directeurs op basis van competentieprofiel ontbreekt.
7. Sociaal overleg gebeurt steeds minder met aandacht voor de basisprincipes ervan (evenwaardigheid, respect, transparantie ...)

Van 7 ongemakkelijke waarheden naar 10 krachtlijnen

- Zeven ongemakkelijke waarheden zijn een vertaling van de vragen en bezorgdheden van het onderwijspersoneel, de échte experts.
- COC hertaalt ze in tien krachtlijnen en brengt een positief verhaal.
- Dit verhaal brachten wij ook al bij de Commissie van Wijzen.

Krachtlijn 1

De Vlaamse Regering moet alle maatschappelijke actoren die bij het kind, de jongere en de lerende betrokken zijn, rond de tafel brengen.

- Alle vragen gerelateerd aan kinderen, jongeren en lerenden moeten ter sprake komen.
- Dit leidt tot een '**pedagogisch pact**' dat afbakt wat de opdracht van het onderwijs is.

Krachtlijn 2

De vrijheid van onderwijs is gebaat bij een leraar die als een autonome professional kan functioneren.

- Enkel wie een specifieke opleiding voltooide met voldoende pedagogische en (vak)didactische inhoud kan (vak)leraar zijn.
- Dit is het fundament voor verdere professionalisering en een garantie voor de kwaliteit van onderwijs.

Krachtlijn 3

*Het onderwijspersoneel
moet een afspiegeling zijn van de diversiteit in onze samenleving.*

- Vlaamse Regering stimuleert dit en ontmoedigt belemmeringen.
- Lokale bevolking in steden wordt gestimuleerd voor leraarschap.

Krachtlijn 4

De preventie van psychosociale aandoeningen moet een topprioriteit zijn in het onderwijs.

- Elk beleidsniveau moet in overleg een plan uitwerken en uitvoeren om werkdruk en planlast te verminderen en welbevinden te verhogen.
- Terugdringen van ziekteverzuim om psychosociale redenen brengt ervaren en gekwalificeerd personeel terug naar het onderwijs.

Krachtlijn 5

Het onderwijzend personeel en de maatschappij zijn gebaat bij een evenwichtig systeem van verlofstelsels, al dan niet in combinatie met deeltijds werken.

- Personeel moet de mogelijkheid behouden om tijdens de loopbaan te zorgen voor kinderen, ouders, een partner of zichzelf.

Krachtlijn 6

Taken en opdrachten die niet tot de kernopdracht van onderwijs behoren, moeten door andere beleidsdomeinen worden opgenomen en gefinancierd.

- Toegenomen druk op secundaire processen wordt niet afgewenteld op de leraar door een 38 urenweek of jaaropdracht.

Krachtlijn 7

Een rationalisatie van het basis- en secundair onderwijs is nodig.

- Lineaire omkadering neemt een deel van de complexiteit van de regelgeving weg en zet besturen aan tot keuzes.
- Rationalisatie kan geen besparing zijn.
- Vrijgekomen middelen worden geherinvesteerd in hetzelfde niveau.
- Een belangrijke hefboom in de strijd tegen het lerarentekort en de infrastructuurnoden.

Krachtlijn 8

Het EVENWICHT in de rechten en plichten van werkgever en werknemer, moet bewaard blijven.

- Overheid bewaakt checks & balances en voorkomt misbruik.
- Schrappen van regels, invoering van jaaropdracht, affectatie aan schoolbestuur ... verstoren het evenwicht, draaien de klok terug en vormen allerminst 'modern HR-beleid'.

Krachtlijn 9

Elke directeur die (eind)verantwoordelijkheid draagt voor het onderwijsbeleid moet zelf onderwijservaring hebben en beschikken over de nodige pedagogische bekwaamheid.

- Het 'kernprofiel' van de directeur is de basis voor het competentieprofiel en de opleiding voor het ambt van directeur.
- COC is tegen het mandaat voor directeurs: de directeur is met zijn team verantwoordelijk voor het dagelijks beleid en de concrete realisatie van het pedagogisch project en moet autonoom kunnen werken.

Krachtlijn 10

*Vakorganisaties zijn en blijven
de rechtmatige vertegenwoordigers van het personeel.*

- Beeldvorming alsof vakorganisaties nooit iets willen veranderen, getuigt van weinig respect voor inspraak van het personeel.
- COC kant zich tegen parallelle circuits waarmee sommigen het legitieme sociaal overleg buitenspel willen zetten.
- COC neemt haar rol op een constructieve wijze op en zet in op professionele vorming van haar afgevaardigden.

